

PTUJSKI LIST

ptuju, Slovenski trg 3 (v starem rotovžu), pritličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

Politično gospodarski tednik.

Štev. 46

Ptuj, 11. decembra 1921

III. letnik

Vsem naročnikom!

Vsled vedno bolj naraščajoče draginje smo prisiljeni, zvišati naročnino lista na

12 dinarjev = 48 K letno

6 dinarjev = 24 K polletno

3 dinarjev = 12 K četrtletno

1 dinar = 4 K mesečno.

Vendar ostanemo še vedno cenejše, kakor drugi listi.

Posamezna številka stane 30 para = K 1.20.

Upravništvo.

Lepa naša domovina!

Še predno smo se ujedinili v skupno Jugoslavijo, glasila se je znanam nam hrvaška pesem „Lepa naša domovina“ ne samo po Hrvatskem nego tudi po Sloveniji. Odkar pa smo ujedinjeni, je ta pesem sprejeta med naše narodne himne ter se kot taka prepeva ob slavnostih.

Zanimiv je postanek, razvoj in uspeh te naše narodne himne. V četrtek, 8. decembra je minilo 100 let, odkar se je rodil mož, ki je uglasbil Lepo našo domovino, Josip Runjanin. Bratje Hrvatje so proslavili svečano in ponosno to stoletnico. Njim se pridružimo tudi mi Slovenci!

Kdo je bil Josip Runjanin? Ko je složil l. 1846 napev naši pesmi, je bil vojni kadet v Glini na Hrvaškem. Rodil pa se je 8. dec. 1821 v Vinkovcih od pravoslavniških roditeljev. Tudi njegov oče je bil vojak, stavbni kapetan, mati pa hči kapetanova. Zato ni čuda, da je sam postal vojak, kakor mnogo hrvaških sinov v tedanji vojaški granici.

Stari Poetovio.

Predaval dr. Vladimir Travner.

Nadaljevanje.

Politično življenje je bilo sploh mnogo bolj razvito, kakor dandanes. Vsak mešan je smatral za svojo dolžnost se ga udeleževati. Tudi je bilo le tako mogoče priti do vplivnih državnih služb. Vsak, ki se je le mogel, se je skušal prikupiti ljudstvu, da je kot kandidat ali kot uradnik na lastne stroške zidal in popravljaj svetišča, kopeli, telovadnice itd. ali pa vprižarjal igre.

Ob času po Dioklecijanu so morali uradniki upravljati svoje službe pretežno v interesu države. S tem pa je začel propad mestnih uprav. Kar je bilo nekoč čast, postalo je za vsakega posameznika neznosno breme. Nihče ni hotel več opravljati teh služb, vsled česar so postale te službe dedne. Slednjič so ti uradi izgubili ves svoj ugled in vpliv.

Istotako kakor politično življenje je bilo tudi versko življenje zelo razvito. Rimljani so bili pobožni in vereni narod. Darovati bogovom predpisane daritve je bila ena najvažnejših državljskih dolžnosti, kajti

Josip Runjanin je bil živahen mladenič, ki se je rad zabaval v družbi, zlasti pa izvrstno popeval. V Glini, kjer je služil, je bilo takrat nekoliko navdušenih mladih rodoljubov. V njihovem kolu je bil tudi Runjanin. Učil se je glasbe in je znal po notah peti. Kot izvrsten pevec pa je tudi sam zložil melodijo marsikateri pesmi.

Pesem Leponašo domovino je zložil Anton Mihanović ter je bila natisnjena že l. 1835 v Danici. Mladega in ognjevitga kadeta je ta pesem tako navdušila, da je skušal sam najti napev za pesem, ko dotlej ni noben hrvaški glasbenik tega storil. Ker je ljubil svojo hrvaško domovino z vsem žarem svoje duše, je mislil, da je prvi pogoj za narod, ki hrepeni po svobodi, da ljubi in poveljuje svojo domovino. Poveljeval pa je svojo rodno zemljo Anton Mihanović z omenjeno pesmijo. A čitana ne napravi pesem iz daleka ne ti stega utise, kakor če pesem zapoje navdušena grla. Zato je sestavil Jos. Runjanin pesmi napev.

Napev je prišel še isto leto v Zagreb. Ali glasbeniki v Zagrebu pesni niso hoteli proglasiti za narodno himno. Ali hrvaški mladini je pesem ugajala. Prepevali so jo na svojih sestankih, začela se je širiti med narodom, kamor so jo zanesli zlasti dijaki. Ko pa je bila l. 1891 v Zagrebu razstava, ki so si jo ogledali Hrvati iz vseh strani, so proglasili „Lepo našo domovino“ za hrvaško narodno himno. Ko so l. 1893 hrvaški pevci pohiteli v Dubrovnik k odkritju Gunduličevega spomenika, je žela to pesem velikanski uspeh. Kjer in kadar so pevci zapeli ta pesem, kar se je zgodilo sto in stokrat, je napolnila narod s silnim navdušenjem.

Ne proslavlja ta himna sicer vladarjeve osebe, proslavlja pa zemljo samo. In zemlja, domovina je ona navduševalka vsakega rojaka, ki ostane in se ne spreminja. Ljudje se izpreminjajo, ginejo, se med seboj celo

bogovi so čuvali in hranili državo. Kdor je torej božanstva tajil ali žalil, je bil veleizdajalec, ker je rušil temelje države. Umevno je torej, da so bili ravno najboljši rimski vladarji strastni sovražniki kristjanov, ker so tajili božanstva in priznavali samo enega neznanega Boga. Omenimo le plemenitega Trajana, modrega Marka Aurela, čigar nauki se mnogokrat čudovito ujemajo z nauki krščanstva, „stara Rimljani“ Septimija Severa in Decija ter ženijalnega Dioklecijana. Sicer pa so bili Rimljani glede vere strpljivi ter so radi sprejemali bogove podjarmljenih narodov ter jih častili, kakor svoje lastne. Ker je imelo razen običajnih bogov skoraj vsako mesto, vsaka reka, vsak poklic, celo vsaka hiša svojega boga zaščitnika in ker so tudi članom cesarske rodbine, posebno že pokojnim izkazovali božjo čast, je bilo seveda tudi v Poetoviju vse polno svetišč, kapelic in sob božanstev. Pravzaprav je bilo vsako poslopje ob enem že svetišče.

Kakor povsod v državi so častili stari Ptujčani predvsem najvišjega in najboljšega Jupitra, zaščitnika rimske države, čigar svetišče se je nahajalo, kakor že omenjeno, na Panoramskem griču, vsled česar je imel bog priimek Culminatus. Izmed ostalih grško-rimskih

sovražijo, domača gruda pa s svojo krasoto in s svojim bogatstvom človeka le navdušuje k dobremu in lepemu.

Gospodarstvo.

Čuvajmo naše pomočnice — ptice pred gladom!

Kadar zima potrka na vrata, je razmera malo število naših drobnih ptičic pri nas. Velika večina zapusti pod jesen svojo domovino in se izseli v topleje kraje, da se izogne gladi in mrazu.

Tembolj pa moramo ceniti in upoštevati one zveste in najkoristnejše čuvarice naših kulturnih rastlin, ki jim je narava določila kljubovati pri nas neprilikom po zimi in ki tudi pozimi pobirajo in uničujejo škodljivi mrčes po naših poljanah, livadah in vrtih, posebno pa po sadovnjakih in šumah, če jim to vremenske prilike dopuščajo. So to razne sinčice, rdečerepke, palčki, strnadi, brglezi, žolne i. dr., ki iščejo hrano v razkopah drevesne skorje, v listnih zavitkih na drevju, v zemskih luknjah, kotih in duplih ter v sličnih skrivališčih škodljivih žuželk, njih ličink in jajčec. V mili zimi najdejo tudi hrane dovolj in prezimijo z lahkoto brez posebne pomoči od naše strani. Ali druga jim prede v hudi zimi, kadar zalije led razpoke drevesno skorje in kadar zakrije sneg tudi ostale vire hrane.

Ker te male ptičice naglo prebavljajo, jim je treba mnogo živeža; zato je pa tudi v hudi zimi, ko jim odtegujejo vremenske neprilike možnost zadostne prehrane, nevarnost velika, da jih pogine vsled gladi veliko število. Sedaj je umestno, da se spomni kmetovalec neprecenljivih zaslug, ki so mu jih izkazale ptičice čez poletje, in jim priskoči na pomoč s primerno hrano ter jih tako obvaruje gladi in pogina. Hrano je nastaviti

božanstev so se v Poetoviju posebno častili boginja lepote Venera, bog ognja Vulkan, bog trgovcev Merkur, bog vina Bakhus, bog vojne Mars, čudodelnika in božanstva zdravilstva Higijeja in Eskulap, sosebno v času, ko je krščanstvo napredovalo kot nekaka protiutež proti Kristusu, boginja vprežne živine Epona, božanstva žetve in rodbinske sreče Nutrices, Herkules, Silvanus itd. Radi so se obračali na stalno srečo (Fortuna stabilis). Na važnih mejah v mestu in okolici so stali mali kipi boga meje (Felix terminus) na cestnih križiščih pa številne kapelice dobrih duhov. V vsaki hiši so se častili lari in penati, na grobnih kamnih pa so napisovali božanstva smrti (diimanes Hecuba itd.)

Izmed ilirsko-keltskih bogov so se priporočali sosebno Martu Marmogiju imenovanemu tudi Teutales, Dinates in Mogetius.

V predrimskem času so mu mogoče kakor v Galiji tudi v Poetoviju žrtvovali ljudi, spoštovali so tudi dobrotljive norijske matere (matres Norice).

Trgovci, vojaki in sužni so zanesli v Poetovio razne orientalske bogove in s češenjem združene verske obrede, kakor Serapisa, Osirisa, Isisa in maloazijske kabire.

Najbolj priljubljen pri vseh slojih pa je

tako, da je veter ne odpiše in je dež in sneg ne zmočita, da je torej ob priliki sile, to je v ledovitih in sneženih časih ptičicam vedno na razpolago. Kot prikladna hrana so olje vsebujoča semena, kakor bučnice, solnčnice, konopljeno in laneno seme ter mak, kot pridatek pa tudi oves in proso, če mogoče tudi kak košček neslanega loja ali slične maščobe. Rapično seme jim ne prija. Lovci storé dobro, če obesijo tu in tam ob obronkih host kos od trte, seveda nezastrupljene lisice ali kake druge za človeško prehrano neporabne, mastne, nezastrupljene divjačine. Kos take divjačine, prikrit z vejevjem tako, da nimata dež in sneg pristopa, zadostuje za prehranitev ptičič na ploskvi, obsežni par sto oralov.

Z malim trudom torej in z neznatnimi pripomočki lahko plačuje kmetovalec svoje najzvestejše pomočnike v boju proti raznim škodljivcem.

Kakor kaže pričetek letošnje zime, zna biti zima dolgotrajna in huda. Zatorej naj nikdo ne zamudi pravočasno nuditi našim krilatcem svojo pomoč. Če bodo ti prepuščeni samim sebi, jih bode poginilo nebroj in razni mrčes se bo neovirano razpasel tako, kakor se je pred leti. Če se prav spominjam, je poginilo v zimi od 1902 na 1903 mnogo ptičic, posebno v raveni in potem se je tod pojavilo par let zaporedoma toliko gosenic, da je bilo drevje oglodano do golega. Ko se je po letih število ptičic zopet spopolnilo in so jim ugodne zime dopuščale napraviti red v naravi, je goseničji pojav prenehal.

Ptičice so takorekoč policisti v prirodi, zatorej — čuvajmo jih!

Okrajni ekonom J. Zupanc.

* * *

Zakaj se uporabljajo dohodki razredne loterije.

Peta sekcija zakonodajnega odbora je pretresala naredbo o razredni loteriji. Do sedaj so sprejete sledeče večje izmene: Narodni poslanci ne morejo biti člani uprave razredne loterije, ker kot člani loterije spadajo pod kontrolo ministra za poljedelstvo, v skupščini pa morajo oni ministra kontrolirati. Odrejeno je, da nagrada za člane uprave te loterije ne sme znašati več kot 2 odstotka, a tantijeme uradnikov ne več kot 3 odstotke čistega dobička. Od čistega dobička vsakega kola sreč se votira 10 odstotkov rezervnemu zakladu. Iz tega zaklada se sme vzeti potrebno svoto za zidanje nove zgradbe razredne loterije in za zidavo hiše za uradnike razredne loterije in uradnike ministrstva poljedelstva in vod. Nadaljnih 40 odstotkov čistega dobička gre za povzdigo kmetijstva in živinoreje, 20 odstotkov za pomoč kmetijskih zadržug, 15 odstotkov za povzdigo rokodelstva in nadaljnih 15 odstotkov malim poljedelcem in domači industriji, katera služi kmetijstvu

bil perzijski bog solnca Mitras. Njegov kult je vpeljal v Poetoviju okoli 1. 150 po Kr. grški državni suženj Hyacint. Posebno je pripomoglo, da se je bog tako čistil, dejstvo, da so se nahajale v Ptujju čete, ki so prišle iz solnčnate Mezopotamije, med tem ko je bilo podnebje v starem Poetoviju bolj megleno kakor sedaj. Vteku časa je postal Mitras istoveten z ilirsko-keltskim bogom Belenom. V starem Poetoviju so mu bila posvečena 4 svetišča, več svetišč in žrtvenikov mu je bilo posvečenih v bližnji okolici, posebno na Donaški gori, v Modriču na Pohorju in v Rušah. Skrivnostni obredi v pestro okičenih duplinah, različne stopinje spoznavalcev, razni izpiti, ki so jih morali polagati čistilci, predvsem pa koprnenje po odrešenju in želja združiti se v blaženstvu z večnim bogom svetlobe, so vplivali z mogočno silo, posebno na nižje sloje, kakor vojake in sužnje, pozneje na častnike in uradnike in slednjič na vladarje, ki so se smatrali učlovečenim Mitrom. Tako so bili poznejši rimski cesarji, posebno ilirskega pokolenja vneti častilci boga. To razvito češčenje Mitre je bilo tudi vzrok, da se je krščanstvo v Poetoviju le počasi in še le v poznem času pojavilo.

Ko je slednjič po 300-letni borbi zma-

in živinoreji v prospeh. Ostanek se porabi za posojilo in pomoč poljedelcem in obrtnikom.

Plačevanje davkov. Na seji zakonodajnega odbora je predložil finančni minister pregled vplačanih neposrednih davkov. Po tem pregledu sta imela Srbija in Črna gora plačati od dne 1. januarja 1919. do dne 31. oktobra 1921. 149.137.610 dinarjev. Vplačali pa sta 155.113.000 dinarjev. Za ostale dežele je navedel minister te-le številke: Slovenija je plačala 97.407.250 (plačala naj bi 145.909.750), Hrvatska in Slavonija 139.879.500 (namesto 167.420.000), Bosna in Hercegovina 89.528.500 (namesto 134.026.000), Dalmacija 9.662.500 (namesto 9.642.820), Vojvodina 143.544.750 (namesto 160.000.000). V vsem se je plačalo 635.135.500 namesto 606.036.189 dinarjev. Finančni uspeh je torej ugoden. Vseeno pa kažejo navedene številke, da je Slovenija sorazmerno silno obremenjena z davki, primeroma najmanj pa da sta obremenjeni Bosna in Hercegovina.

Taksa za pošiljanje paketov v inozemstvo se zaračunava izza dne 1. decembra po razmerju, da je en 1 frank enak 10 dinarjem. Poštno ravnateljstvo utemeljuje to odredbo s padcem našega denarja. Faktično bi morala biti ta vsota z ozirom na švicarski frank še večja. Iz naše države se pošilja sedaj okoli 3000 paketov, dočim jih pošilja tujina v našo državo okoli 42.000. Tudi znak naše trgovinske pasivnosti.

Taksa na vžigalice. Monopolska uprava je odredila, da se v bodoče plačuje taksa na vžigalice tako-le: 1. Na velike švedske vžigalice (60 do 65 vžigalic) za škatlico 15 par; 2. na švedske vžigalice 50 do 55 vžigalic) za škatlico 10 par; 3. na parafinske vžigalice v mehkih papirnatih škatlicah (100 do 110 vžigalic) 15 par; 4. na žveplene vžigalice v mehkih papirnatih škatlicah (100 do 130 vžigalic) 15 par. Vžigalične etikete bodo morale imeti državno oznako, napis v latinici in cirilici in ime dotične tvornice. Do sedaj že izvršene etikete se morejo še uporabiti.

Žganje iz tropin. Četudi se grozdje še tako dobro izpreša, ostane še vendar nekaj sladkorja v tropinah, ki začne vreti in se pretvarjati v alkohol. Da se ta alkohol ne izgubi, denejo naši kmetovalci tropine takoj po prešanju v polovnjake ali v kako drugo posodo (tudi v cementne jame), koder se dobro poteptajo in naphejo in potem zavečijo, da ne more alkohol izpuhtevati. Mnogi pokrijejo tudi tropine s papirjem ali trsnim listjem in še zamažejo z debelo plastjo ilovice. Pri tem je treba paziti, da se špranje, ki nastajajo vsled sušenja ilovice in radi pritiska odhajajoče oglenčeve kisline, zopet dobro zamašijo. Alkoholno vrenje tropin je končano po preteku 6—8 tednov in tropine so zrele za žganje. Kako se žge, ve vsak, omenili bi samo, da ni posebno koristno, ako

galo krščanstvo nad poganstvom, so kristjani z istim sovraštvom, kakor nekoč pogani, zatirali staro vero ter porušili sosebno za časa Teodosija Velikega stara poganska svetišča.

Kljub temu se je stara vera ohranila še dolgo. Ne samo neuki kmet, temveč marsikateri izobražen meščan, ki je bil navidez kristjan, je skrivaj daroval starim bogovom, ki so se mu zdeli polni poezije in lepote, medtem ko mu je krščanstvo obetalo le neko blaženstvo po smrti, ki ga ni mogel umeti.

Izobraženi sloji sicer niso verovali v neštevilna božanstva, temveč so smatrali bogove za to, kar so bili v resnici; za posebljene naravne sile in človeške lastnosti, vero so jim nadomestovali razni modroslovni nauki posebno — ob koncu starega veka — Plotinov novi platonizem. Iskali so vzrok vsega v enem samom bitju in tako ni bila vera v enega samega boga lastna samo krščanstvu in židovstvu, temveč mnogim poganskim izobražencem, naj so se imenovali božanstvo neznanega boga, svetovni razum ali Helija. Za časa Konstantina Velikega je bilo ono boštvo že priznано oficijelno, četudi se ni ta edini bog imenoval kršanski.

Kristusov nauk se je razširil v Poetovio iz Ogleja in Syrmije, kjer so obstajale cerk-

pustijo naši kmetovalci „plaviž“ predolgo teči, ker je boleta predraga. Žganje, ki se dobi iz tega plaviža, še ne plača irgubljenih dragih ur. Prežgane in posušene tropine so dobro krmilo za svinje, goved in celo za konje. Posebno letos, ko primanjkuje krme, se naj porabijo za živalsko hrano. V Nemčiji stane kilogram suhih tropin 30—40 v. Vroči podliv, to je tekočina, s katero so se zalile tropine, da se ne prismođe, vlivajo mnogi nemški vinogradniki, ki izkoriščajo vsako gospodarsko snov do zadnjega, v odprte polovnjake ali kadi, v katere so na gosto vtaknili brezove vejice in šibice. Ko se ta podliv ohladeva, se izkristalizira iz vroče tekočine na šibicah vinski kamen (Weinstein), ki je dandanes precej v ceni. Kilogram stane 20—25 K. Šibice se potem z lesenim kladivom potolčejo, da spravimo od njih vinski kamen. Umni in skrbni gospodarji pazijo na vsak vinar, da ne gre v izgubo. Letošnje tropine je vredno žgati, ker dajo od kotla 3—4 l žganja. Cena tropinskemu žganju je 70—90 K za 1 liter.

Dopisi.

Svečana promocija msgr. Fran Bulića. V soboto 3. t. m. je bil svetovnoznani arheolog msgr. Fran Bulić, ravnatelj državnega arheološkega muzeja v Splitu, promoviran za častnega doktorja filozofije na zagrebškem vseučilišču. Svečanosti so se udeležili odposlanci iz Dalmacije, Beograda (vseuč. prof. dr. Vulić), Ljubljane (muzejski ravnatelj dr. Mantuani) in zastopniki ptujskega muzejskega društva, ki je slavljence izvolilo za svojega častnega člana. Ptujška deputacija se je udeležila tudi slavnostnega obeda pri nadškofu dr. Bauerju, drugi dan pa se je jugoslovanskih arheologov, kjer so se storili važni sklepi o nadaljevanju arheološkega znanstvenega dela. Udeležba ptujskega muzejskega društva je tudi praktičnega in gospodarskega pomena za mesto Ptuj, ker buči zanimanja za Ptuj in dviga promet v mestu.

Sodna imenovanja. Minister pravde je imenoval za sodnike v Ptujju dr. Janka Košana, Adolfa Hudnika (bila sta že sedaj v Ptujju), dr. Josipa Dolničarja in Feliksa Verbiča; dr. Mile Jenko je premeščen iz Ptujja v Litijo. Dalje so imenovani za sodnike dr. Slavko Šumenjak za Šmarje, Štefan Vodošek za Slov. Bistrico, dr. Jos. Čemer in dr. Fr. Tavželj za Sv. Lenart in Tilen Levec za Konjice.

Nenadna smrt. V nedeljo je nenadoma umrla v Ptujju gđc. Presker, učiteljica iz Ormoža. Prišla je bila v Ptuj k svoji sestri, vdovi po dr. Geršaku, da se povesei miklavževke s svojimi nečaki in nečakinjami. Stara je bila komaj 29 let. Pokojnica je bila duša

vene občine že v I. stoletju. Že pred Kristom je bila želja po veri, ki naj bi zadostila srcu in razumu, splošno razširjena. Priprosti, pa tako vzvišeni nauki Zveličarja, posebno, da so si vsi ljudje bratje, čudeži, ki jih pripisuje sv. pismo Kristusu, njegovim apostolom in učencem, vzgledi mučenikov, ki so rado voljo dali življenje za novi nauk, dejstvo, da so prevzeli kristjani stare svete knjige Izraelcev, izvrstne organizacije cerkvenih občin, red in mir v državi in izvrsten komunikacije so bili vzrok, da se je nova vera hitro širila. Vsled tega je mogoče, da so se nahajali posebno med vojaki in sužnji tudi v Poetoviju že v I. in II. stoletju poedini kristjani. Cerkvene občine pa pred I. polovico 3. stoletja v Poetoviju gotovo ni bilo. Kakor povsod, so bili tudi v Poetoviju prvi oznanjevalci evangelija nižji sloji, kakor vojaki, sužnji in trgovci. Preganjanje pod Decijem je zahtevalo gotovo tudi v Poetoviju posamezne žrtve. Imena teh mučencev pa se nam niso ohranila. Krščanskih izkopnin iz Poetovija nimamo. Ohranila sta se nam 2 Kristusove monograma (Andrejev križ) najbrže od neke bronaste svetilke, kakor tudi neka ilovnata svetilka s Kristusovim imenom, vsa iz 4. stoletja.

(Dalje prihodnjič.)

narodnega življenja v Ormožu. Zato so se Ormožani tudi v častnem številu udeležili njenega spreveda v sredo.

Za Dijaško kuhinjo v Ptuj je nabral na gostiji Vinka Prapotnika z Marjeto Sočičevu v Lačavesi pri Sv. Bolfenku pri Središču mladinski prijatelj g. Jos. Breznik 350 kron. Dijaška kuhinja se za ta dar iskreno zahvaljuje zlasti v sedanjih časih velike potrebe in si želi dosti posnemovalcev.

Za Jugoslovansko Matico je nabral gosp. nadučitelj Josip Goriup v deški osnovni šoli v Ptuj in sicer v II. razredu 15 din., v III. 19-33 din., v IV. 10-05 din., v V. 16 din., v VI. 11-77 din., skupaj 72-15 din., za kar izreka vsem podružnica Jug. Maticе v Ptuj najgorkejšo zahvalo.

Muzejsko društvo v Ptuj priredi v petek, dne 16. decembra ob pol 6. uri zvečer v mestnem gledališču predavanje s skioptičnimi slikami. Predava g. M. Abramič, ravnatelj državnega muzeja v Splitu o Dioklecijanovi palači v Splitu. Občinstvo se vabi k obilni udeležbi.

Kmetijska podružnica v Ptuj priredi v nedeljo, dne 18. decembra t. l. v Ptuj v dvorani gospe Zupančič poučno zborovanje. Predaval bode živinorejski nadzornik Zidanšek o pospeševanju živinoreje z ozirom na državni proračun. Začetek ob 9. uri predpoldne. Ob enem se bode sprejemala udnina za 1922. K obilni udeležbi vabi odbor.

Predavanje o neodrešeni domovini. Na rojstni dan kralja Aleksandra, t. j. v soboto, dne 17. t. m. priredi Jugoslov. Matica, podružnica Ptuj, v mestnem gledališču predavanje o neodrešeni domovini s skioptičnimi slikami. Predavatelj pride iz Ljubljane. Začetek ob 20. uri. Cene znižane. Predprodaja vstopnic pri društvenem blagajniku g. nadupravitelju Sormanu. Za šolsko mladino se bo vršilo isto predavanje dopoldne. Odbor.

Sv. Marko, zgodovinsko predavanje. Na zgor-njem koncu vasi Bukovci je stal spominski kužni kamen iz l. 1668. Pred 3 leti se je ta kamen podrl. Muzejsko društvo v Ptuj je posredovalo pri državnem spomeniškem uradu, da se je kamen zopet postavil. Da bi ljudje vedeli ceniti takšne zgodovinske spomenike, je tajnik muzejskega društva, g. prof. Mlaker, v četrtek 8. t. m. po večernicah v šoli pri Sv. Marku predaval o kugi na Ptujsem polju in o kužnih spomenikih. Poslušalcev je prišlo malo, dasiravno je predavanje bilo oznanjeno v cerkvi in pred cerkvijo in je seveda bilo brezplačno. Zlasti smo se čudili, da je večina mladine korakala mimo šole, dočim je nekaj starejših mož potrpežljivo čakalo na predavanje. Ti so zelo pazljivo in hvaležno poslušali ter se smejali čez krstače in druga babje-verska sredstva zoper kugo. Končno je g. nadučitelj Marinič pozval navzoče, naj varujejo zgodovinske spomenike, listine, stare slike in knjige; zgodovinske spomine naj izročijo šoli ali muzejskemu društvu v shrambo.

Kino. V nedeljo 11. t. m. se predstavlja „Osveta Brahmana“, doživljaji ameriksanske čnsopisne kraljice v 5 dejanjih. Vsebina: Posebna izdaja največjega časopisa sveta, New-Yorškega Timesa naznanja, da je mladi milijarder Edvard Astor neznano kam izginil. V pristanišču so našli njegovo jahto, vso posadko (pomorjeno, a o Edvardu ni nobenega sledu. Mlada, lepa Ellnior Glyn, lastnica Timesa, se razgovarja vsa razburjena z očetom Edvarda, starim Astorjem. Ta ji pripoveduje o izgubljenem sinu. Pred tremi leti se je Edvard odpeljal, poln lepih nad v svet. Pred kratkim se je vrnil, žalosten, mračnega obličja. S seboj je pripeljal samo enega sluga — Indijca. Nemogoče je bilo uvesti Edvarda po povratku v družbo. Najljubše so mu bile osamljene vožnje, daljni izleti z jahto. Iz poslednjega izleta se ni več vrnil, on in njegov sluga sta izginila. Stari Astor pokaže sliko sina, Ellnior se zamisli . . . Spomni se, kako se je z Edvardom seznanila. Nekoč se je z motornim čolnom odpeljala na odprto morje, burja ji je zabranila povratek v pristanišče. Sprejeta je bila na Edvardovo jahto. Mnogo je z mladim Astorjem govorila, rado-vedna ga vpraša za sliko, katera je predstav-

ljala krasno žensko. Edvard je že hotel odgovoriti, toda srepi pogled slave je to preprečil. Rekel je samo: „Ta žena je moja usoda.“ Večkrat sta se po tem dogodku še sestala. Pri poslednjem sestanku je od Astorja prejela zavojček. V tem se je nahajal prstan s čudnim kamenom in pa listič z napisom „Vzemite ta prstan od onega, kateri Vas ne sme srečno ljubiti.“ Od tega dne Ellniora nesrečneža ni več videla. V spomin na njega vedno nosi na roki podarjeni prstan. Kratko po pogovoru s starim Astorjem napadejo Ellnior štirje ljudje. Napad se ponesreči. Enega izmed napadalcev, nekega Indijca policija ujame. Noče spregovoriti nikake besede. Ko pa zagleda prstan, pade na kolena in pravi: „Oprosti, gospodarica, oprosti! Samo Ti moreš rešiti belega izdajalca. Dne četrtega v mesecu Ramsu bo žrtvovan v svetišču na Bijapurn osveti Bognije. Noči četrtega Ramasana ne bo preživel.“ Ničesar drugega ni izpovedal. Torej v Bijapurn, na s snegom pokriti Himalaji! Pomoč je nujna. Naglo se odpravi Ellnior na pot. Potuje z zrakoplovom, železnico, ladjo, katera se med med vožnjo vsled eksplozije kotla potopi. Srečno se reši na indijsko obal. Po mnogih mukah dospe še o pravem času v Bijapur. Mnogo je k temu pripomogel prstan s čudnim kamenom. Ellnior pride v svetišče. Pred kipom boginje leže trije belokožci, med njimi Astor. Ravno privzdiguje vrhovni svečenik, nekdanji sluga Astorjev, palizo in kaže na oči bivšega gospodarja ter pravi: „Velika boginja Kali, tu ti žrtvujem oči, radi katerih je naša gospodarica umrla. V strahu Ellnior visoko privzdigne prstan. Glej čudo! Vsi Indijci padejo pred njena kolena. Ellnior in Edvard pobegneta skozi kip boginje v podzemeljski hodnik, tam z veliko težavo premagata vrhovnega svečenika in prideta na prosto. Slikovita obal leži pred njima — Astor je rešen. — Dejanje je polno zanimivih doživljajev. Posebno dogodka, kako je Aster pridobil čudadelni prstan, je zelo zanimiva. Vpleteni so krasni posnetki po naravi, slike iz indijskega harema, ceremonije v svetišču na Himalaji. Slike so razstavljene v kavarni Evropa.

Ptujška gora. Tukaj je umrl g. Janko Šegula, brat meščanskega šolskega učitelja Franca Šegula v Ptuj in Josipa Šegula, učitelja v Mariboru. Podlegel je zavrati bolezni jetiki. Naše sožalje!

Dornova pri Ptuj. Dne 26. decembra tl. priredi prostovoljno gasilno društvo v Dornavi veselico s tombolo, katere dobiček se odločuje za nabavo orodja. Omenjeno prireditve se vrši v prostorih gosp. Antona Zagorška. Začetek ob 15. uri. Na obilno udeležbo vabi odbor.

Politične vesti.

Vlada odstopila. Radi nesoglasja v radikalnem klubu, ki neopravično spreminja svoje sklepe, ni vladi preostalo drugo, nego da je odstopila. S tem so stranke prisiljene, da čimprej sestavijo novo vlado. Dosedanjemu ministrskemu predsedniku Pašiću je vladar poveril nalogo, da sestavi tudi novo vlado. Pašić se je že začel razgovarjati z voditelji raznih strank in sicer najprej z voditelji opozicionalnih strank. Ako te stranke odbijejo sodelovanje pri vladi, bodo dosedanje vladne stranke morale tudi znanprej prevzeti vlado. Nova vlada naj bi na podlagi vidovdanske ustave sklenila pred vsem zakone, ki se tičejo notranje ureditve naše države. Vzporedno s tem naj bi rešila proračun in še nekaj perečih zakonskih predlog. Dokler se ne sestavi nova vlada, počiva parlamentarno delo.

Upravna razdelitev Slovenije. V kratkem se ima odločiti, kako se naj Slovenija razdeli v dve upravni oblasti. Poleg vladne predloge, ki smo jo že priobčili, sta še dve drugi. Ena hoče imeti za mejo od Zagorja do Brežic reko Savo, druga bi pa rada priključila ljubljanski oblasti vse obvodje reke Save, torej razen brežiškega tudi celjski okraj. Razen tega pa se še javljajo glasovi, naj bi

tvorila Slovenija samo eno upravno oblast s središčem Ljubljano. S tem načrtom pa večinoma niso zadovoljni prebivalci nekdanje Štajerske, češ da je mnogo lažje upravljati manjše enote nego prevelike. Zato zahtevajo za se mariborsko oblast, kakršna je tudi v vladni predlogi. Reči moramo, da je vladna predloga z dvema oblastima v Sloveniji najbolj ugodila željam prebivalstva, ki hoče rajši manjšo, pa pregledno upravo.

Sporazum med Anglijo in Irsko. Dolgoleten boj so bojevali Irci, večinoma katoliške vere, da dosežejo proti Britaniji neko samostalnost. Prišlo je med njimi večkrat do ostrih nasprotij, do pregajanj in prelivanja krvi. Te dni so dosegli Irci, da dobe isti položaj kakor Kanada, Avstralija, Nova Zelandija in Južna Afrika. Imenovala se bo „Svobodna irska država.“ Zvestoba svobodne irske države proti državni skupnosti in kralju Jurju se bo jasno in nedvoumno izrazila v ustavi irske države.

Proti itatijanski vladi. Italijanska poslanska zbornica je z veliko večino izrekla zaupnico sedanji italijanski Bonomijevi vladi. Jugoslovanski poslanci pa so glasovali proti njej, ker ni zaščitila jugoslovanskega prebivalstva v nobenem oziru, niti pri šolstvu niti pri gospodarstvu niti v upravi.

Razno.

Plača ljubljanskega župana. V seji ljubljanskega občinskega sveta je bila določena letna plača županu na 120.000 K, med tem ko je dosedaj dobival župan le 57.600 K. Demokratom se očita slabo občinsko gospodarstvo, ki ga hočejo novi gospodarjiboljšati. Ali pa bo tako zvišanje osebnih prejemkov tudi ljubljansko prebivalstvo štelomedboljšanje svojih mestnih plačil, je seveda druga stvar.

Volkovi v zagrebški okolici so se pojavili radi hude zime. Ko sta šla dva seljaka v Zagreb, so ju napadli lačni volkovi, da sta se jih komaj ubranila.

Volkovi na železniški progi blizu Sarajeva. Policijka patrolja, ki je vršila v nekem selu svojo službo, je opazila na železniški progi dva volka, ki sta se bližala policistom. Eden izmed policistov je ustrelil, nakar sta volkova izginila v temi.

Aretacija velike tatinske družbe v Mariboru. Mariborska policija je izsledila zopet veliko tatinsko družbo, ki ima na vesti celo vrsto drznih tatvin in vlomov ne samo v Mariboru, ampak tudi v Celju, Ljubljani in Zagrebu. Zlikovci so imeli svoje shajališče v kavarni Neger na Glavnem trgu.

Končna ureditev delavnega časa. Odsek zakonodajnega odbora je v torek ponovno razpravljaj o delovnem času ter sprejel sledeči predlog: Za ureditev delovnega časa se razdele podjetja v tri vrste. V prvo vrsto spadajo rudniška in industrijska podjetja, v katerih je zaposlenih najmanj 15 delavcev. V tej vrsti ostane osemurni delavnik. V drugo vrsto spadajo obrtniška podjetja z manj nego 15 delavci. Ko normalni delovni čas velja osem-, devet- ali deseturno delo, ki ga določi minister za socialno politiko v sporazumu z ministrom trgovine in po zaslišanju trgovskih in delavskih zbornic. Merodajna je težina dela. V tretjo vrsto spadajo prometni delavci, za katere se bo določil delovni čas s posebno naredbo ministrstva saobračaja.

Draginjski izgredi na Dunaju. Velika je pri nas draginja, a pa drugod ni boljše, večkrat še hujše. To velja zlasti za Avstrijo. Čeprav naši neprijatelji pritiskajo na vrednost našega denarja, dobiš za tri do štiri naše krone sto avstrijskih, to se pravi, da avstrijski denar je nima nikake vrednosti več. Ljudje ne morejo za svoj denar dobiti potrebnih življenjskih potrebščin. To je prignalo dunajske ljudske mase do jako obupnih činov. Delavstvo se je zbralo, prišlo pred parlament, da zahteva od vlade izboljšanje neznosnih razmer, iz sile pa se obrnilo tudi dejansko proti verižnikom in borznim spekulantom. Udrli so v velike kavarne, trgovine in hotele,

razbijali po njih pa si lastili blago, ki so ga tam našli. Škoda, ki so jo napravili, znaša na milijone. Resno svarilo je to za ljudske pijavke pa tudi vlado, da naj ne tirajo prebivalstva z draginjo v obupnost.

Nove 20 dinarske bankovce nam je poslala Amerika in sicer 100.000 komadov. Komisija, ki je prevzela te bankovce, se je izrazila, da so zelo dobro izdelani. Nove novčanice bodo kmalu predane prometu.

Književnost.

Dr. Fr. Ilesič, Vežbenica hrvatskega jezika za srednje in njim slične šole. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani 1921, 287 strani. Cena mehko vezani knjigi Din. 18.50, po pošti 1 Din. več. Ilesičeva knjiga ni samo slovnica, marveč tudi vežbenica obenem. Ne navaja samo pravil, ampak za vsako pravilo tudi veliko število vaj in nalog. Poleg tiskanih cirilskih tekstov ji je pridejano tudi celo vrsto pisanih in sicer v različni pisavi. Na ta način se najlažje vadimo v pismeni cirilici. Knjiga bo izvrstno služila tudi samoukom. Naroča se v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica 54.

Poslano.

Sv. Barbara v Halozah. Šolske oblasti opozarjamo, da je naš lokalni višji šolski nadzornik jako agilen mož in vreden vsega priznanja. Pred dnevi je nadzoroval Ia. razred tukajšnje šole skozi okno. Podrobnosti poročamo v slučaju potrebe. Čast, komur čast!

Vabilo na naročbo.

Kdor želi, da se mu redno pošilja „Ptujski list“, naj prijavi svoj naslov upravnistvu v Ptuj, Slovenski trg (stari rotovž) števil. 3.

Potni kožuh

za gospode, dobro ohranjen se proda. Naslov pove uprava lista.

Singer cilindar stroj

za čevljarje v dobrem stanu se proda. Kje, pove uprava lista.

„Vinaria“

delniška družba vino=gradnikov v PTUJU kupuje in prodaja najboljša

domača vina.

Naznani.

Objavljam cenj. občinstvo, da sem se preselil iz Ormoža v Ptuj in otvoril v lastni hiši, Vrazov trg 2

mizarstvo za pohištvo in stavbo

Prodajam najfinejše lastno izdelano pohištvo, ter izdelujem vsa naročila solidno in točno po najnižjih dnevnih cenah. — Cenj. odjemalcem in naročnikom se priporočam. S spoštovanjem

JOSIP SAGADIN

miz. mojster za pohištvo in stavbo.

Odpadke starega in novega cinka ter cinkove pločevine

kupujejo v vsaki množini

Kranjske tovarne železne, ključavničarske in kovinske robe „TITAN“ d. d. Kamnik pri Ljubljani.

Kdor želi

posestvo kupiti ali prodati, naj se oglasi v upravnistvu

„Ptujkega lista.“

Fina terpentinska

krema za elegantni svet.

Proizvaja:

Dobiva se povsod.

„SLAVIA“

tvornica kemičnih proizvodov d. d. ZAGREB, Ilica 213.

Svinjske kože

kupuje „PETOVIA“ usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj.

Josip Rože

trgovina s sadjem in perutnino

kupuje perutnino in plačuje najvišje dnevne cene.

Maribor, Tomanova ul. 5.

Dva izurjena kleparska pomočnika

se takoj v trajno delo sprejmeta pri g. A. Majcenu, klepar v Ptuj.

Usnjarska industrija d. d. na Bregu pri Ptuj

„PETOVIA“

Izdeluje vsakovrstne usnje, čevlje, fine in navadne, gamaše, torbice, listnice, denarnice in drugo fino galanterijo.

Cene nizke, postrežba točna.

podružnica Ljubljanske kreditne banke v Ptuj.

Delniška glavica in rezerve okroglo 95.000.000.—

CENTRALA V LJUBLJANI.

Prometno mesto državne razredne loterije.

Podružnice v Splitu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru, Borovljah in v Brežicah.

Obreduje vloge na knjižice in na tekoči račun s 3½% brez odpovedi, proti 3 mesečni odpovedi s 3¾% čistih.

Daje trgovske in aprovizacijske kredite. Izvršuje vse bančne transakcije.